

Vlaams
Parlement

stuk **1168** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 25 mei 2011 (2010-2011)

Voorstel van decreet

van mevrouw Else De Wachter, de heer Tom Dehaene,
mevrouw Lies Jans, de heer John Crombez
en de dames Vera Jans, Helga Stevens en Tinne Rombouts

houdende regeling van de interlandelijke adoptie
van kinderen

TOELICHTING¹**1. Het moeizame en complexe adoptiebeleid****1.1. *Het Verdrag van Den Haag van 1993 en de federale wet van 2003*²**

De hervorming van de adoptie is op 1 september 2005 in werking getreden. Deze hervorming was nodig om België de mogelijkheid te bieden het Verdrag van Den Haag van 29 mei 1993 inzake de internationale samenwerking en de bescherming van kinderen op het gebied van de interlandelijke adoptie te bekrachtigen. België was een van de ‘bouwmeesters’ van het verdrag en ondertekende het op 27 januari 1999. Tal van landen hadden het al bekrachtigd. Aangezien België de beginselen van dit verdrag ten volle onderschrijft, heeft ons land het adoptierecht grondig hervormd om het te kunnen bekrachtigen en de beginselen ervan zelfs te kunnen toepassen in adoptiedossiers die buiten de werkingssfeer van dit verdrag vallen (bijvoorbeeld wanneer het land van herkomst dit verdrag niet heeft bekrachtigd).

De bekrachtiging van het Verdrag van Den Haag vormde een belangrijke stap op weg naar de eerbiediging van de rechten van het kind en de voorkoming van kinderhandel – twee in ons land bijzonder gevoelige thema’s. De hervorming bedoeld in de federale wet van 24 april 2003 heeft ertoe geleid dat zowel de federale overheden (rechtbanken, FOD Justitie), als de gemeenschappen met nieuwe opdrachten werden belast:

- organiseren van de verplichte voorbereiding van alle kandidaat-adoptanten;
- uitwerken van een door de jeugdrechter bevolen maatschappelijk onderzoek;
- vaststellen van de geschiktheid en van de bekwaamheid van de adoptanten om te adopteren;
- bevorderen van de matching van het kind, met inachtneming van het Verdrag inzake de rechten van het kind en van het Verdrag van Den Haag inzake internationale adoptie;
- voorzien in een procedure voor de erkenning van in het buitenland uitgesproken adopties.

1.1.1. *De decreten van 2004 en 2005*

Wanneer een koppel of een alleenstaande een buitenlands kind wil adopteren, gebeurt dat ten eerste om een kansloos kind een beter leven te geven en de kans te bieden op te groeien in een gezinssituatie; ten tweede om de eigen kinderwens in te vullen. Beide aspecten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Met het decreet van 30 april 2004 tot regeling van de binnenlandse en interlandelijke adoptie van kinderen en het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen stemde Vlaanderen haar adoptieregelgeving af op de federale wet van 24 april 2003. Zo beslist voortaan de jeugdrechtbank over de adoptiegeschiktheid. Dat betekent een objectivering van de procedure en daarom een belangrijke verworvenheid van de nieuwe regelgeving die van kracht is sinds 1 september 2005. In het nieuwe systeem kunnen kandidaat-adoptieouders, al dan niet bijgestaan door een advocaat, zich verdedigen voor de jeugdrechter. Hiermee is voldaan aan het toch essentiële beginsel van de tegenspraak. Zo konden in de eerste plaats adopties in Vlaanderen volledig volgens het Verdrag van Den Haag uitgevoerd worden. De nieuwe regelgeving kwam er met de beste bedoelingen: kandidaat-adoptiekinderen beter beschermen en hun welzijn laten primeren en kandidaat-adoptieouders een duidelijk kader aanbieden. Maar een wetgever moet kunnen toegeven dat een nieuw decreet na een bepaalde periode door de opgedane ervaring voor verbetering vatbaar is.

¹ Dit voorstel kwam tot stand dankzij de inhoudelijke ondersteuning van verscheidene ervaren advocaten, heel wat betrokken kandidaat-adoptieouders, geadopteerden en betrokken actoren.

² Gebaseerd op de brochure inzake het nieuwe adoptierecht, 2007.

1.1.2. Maximale bescherming van de rechten van het kind via het Haags Adoptieverdrag

Het Haags Adoptieverdrag is geen klassiek verdrag van internationaal privaatrecht, in die zin dat het niet een eenmaking van het recht inzake adopties tot doel heeft. Het verdrag beoogt in eerste instantie de bescherming van kinderen die betrokken zijn bij een interlandelijke adoptie. Artikel 1 omschrijft de doelstellingen van het verdrag als volgt:

- het vastleggen van waarborgen zodat de interlandelijke adopties op zodanige wijze plaatsvinden dat het hoogste belang van het kind daarmee is gediend en de grondrechten die het volgens het internationaal recht toekomen, worden geëerbiedigd;
- het in het leven roepen van een samenwerkingsverband tussen de verdragsluitende staten teneinde te verzekeren dat deze waarborgen in acht worden genomen en ontvoering, verkoop van of handel in kinderen aldus worden voorkomen;
- en ten slotte het verzekeren van de erkenning van overeenkomstig het verdrag tot stand gekomen adopties in de verdragsluitende landen.

Deze drie doelstellingen zijn nauw met elkaar verbonden. In de eerste plaats legt het Haagse Adoptieverdrag een aantal vereisten op die moeten worden nageleefd in het kader van alle adopties waarop het verdrag van toepassing is.

Bovendien moet de adoptie het gevolg zijn van een nauwe samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten van de staat van herkomst enerzijds en die van de staat van opvang anderzijds. Deze samenwerking wordt gerealiseerd door de oprichting van centrale autoriteiten. Het is de bedoeling dat ieder land dat partij is bij het verdrag een centrale autoriteit opricht, die belast wordt met enkele specifieke taken. Aangezien in België de bevoegdheid inzake adopties verdeeld is tussen de federale overheid en de gemeenschappen wordt de centrale autoriteit in ons land ont dubbeld overeenkomstig artikel 6.2 van het Haags Verdrag.

De Vlaamse Centrale Autoriteit zal binnen het Vlaams Centrum voor Adoptie het centraal aanspreekpunt zijn inzake interlandelijke adoptie.

1.2. Staten-Generaal Adoptie

Het Vlaamse regeerakkoord bepaalt de organisatie van een Staten-Generaal over adoptie waarbij de overheden (en zeker ook de federale overheid) en stakeholders betrokken worden. Deze Staten-Generaal heeft ondertussen plaatsgevonden. Op 21 mei 2010 werd de Vlaamse Regering op de hoogte gebracht van de uitkomsten van de Staten-Generaal en werden beleidsconclusies geformuleerd. Ondertussen werden deze beleidsconclusies teruggekoppeld naar de belangrijkste actoren van het werkveld en werd er in dit voorstel van decreet in hoge mate rekening gehouden met deze aanbevelingen.

1.3. Wachttijden

De interlandelijke adoptie heeft te kampen met aangroeiende wachttijden. De gemiddelde duur van de adoptieprocedure is sinds de inwerkingtreding van de nieuwe adoptieregeling op 1 september 2005 van 1 tot 3,5 jaar³ opgelopen, in de voorbereidingscursus wordt nu zelfs tien jaar gezegd. Een kind uit het buitenland adopteren wordt door de kandidaat-adoptieouders meer en meer als een zeer moeizame tot onmogelijke opdracht beschouwd.

Het aantal aanvragen is volgens de VCA (Vlaamse Centrale Autoriteit voor Adoptie) toegenomen van 404 in 2004 naar 831 kandidaat-adoptanten voor interlandelijke adoptie in 2007, sindsdien is er een dalende trend. In 2009 waren er 592 kandidaat-adoptanten. En vinden er iets meer buitenlandse adopties in Vlaanderen plaats. De VCA (cf. jaarversla-

³ Antwoord van minister Vandeurzen op een schriftelijke vraag over de wachttijden van Else De Wachter (18 februari 2011).

gen) vermeldt 172 buitenlandse kinderen die in een Vlaams gezin terechtkwamen in 2005, 162 in 2006, 176 in 2007, 210 in 2008 en 244 in 2009.

Er dient een geplande uitbouw plaats te vinden van de adoptiediensten. De erkenningen zullen op basis van strenge kwaliteitseisen verleend worden door het Vlaams Centrum voor Adoptie.

Er is behoefte aan een realistisch adoptiebeleid waarbij er een afstemming komt tussen de instroom van kandidaat-adoptieouders en de mogelijkheid om binnen een redelijke termijn te adopteren. Hiervoor is een proactief kanaalonderzoek nodig evenals een aanpassing aan de procedure voor instroom in de adoptieprocedure of bij het Vlaams Centrum voor Adoptie.

Tabel 1 geeft een overzicht van verschillende adoptiediensten en de adoptielanden waar ze mee samenwerken⁴.

Tabel 1

De Vreugdezaaiers	India	
	Marokko	In proeffase
	Nepal	In proeffase
Ray of Hope	Ethiopië	
	Sri Lanka	
	China	
	Burkina Faso	In proeffase
	Haïti	Kanaal opgeschort
FIAC	De Filippijnen	
	Zuid-Afrika	
	Thailand	
	Ethiopië	
	Colombia	
Het Kleine Mirakel	Kazachstan	Kanaal opgeschort
	Polen	
	Bulgarije	In proeffase

De indieners stellen vast dat er zich jaarlijks rond de zeshonderd kandidaat-ouders voor adoptie uit het buitenland aanbieden, terwijl er iets meer dan tweehonderd adopties gerealiseerd worden. Met het dreigend verdwijnen van adoptiediensten en kanalen zullen de wachttijden nog langer worden. Daarnaast zijn er Europese landen die verhoudingsgewijs aanzienlijk meer interlandelijke adopties realiseren dan ons land. Die landen werken samen met landen waar België niet actief is, zoals Korea, dat kinderen laat adopteren in Frankrijk en Luxemburg. Het is de taak van de overheid om onderzoek naar mogelijke herkomstlanden te stimuleren.

⁴ Schriftelijke vragen van Else De Wachter aan minister Vandeuren van 18 februari en 31 maart 2011.

Tabel 2 geeft een overzicht van het aantal interlandelijke adopties in een aantal landen in 1998, 2003 en 2009 en van het aantal adopties per 1000 geboorten in 1998, 2003 en 2009. Voor ons land zijn deze gegevens niet beschikbaar. In Vlaanderen werden 244 kinderen geadopteerd in 2009⁵, dit is 3,5 adopties per 1000 geboorten. Vlaanderen eindigt daarmee zeer laag in de ranglijst voor interlandelijke adopties.

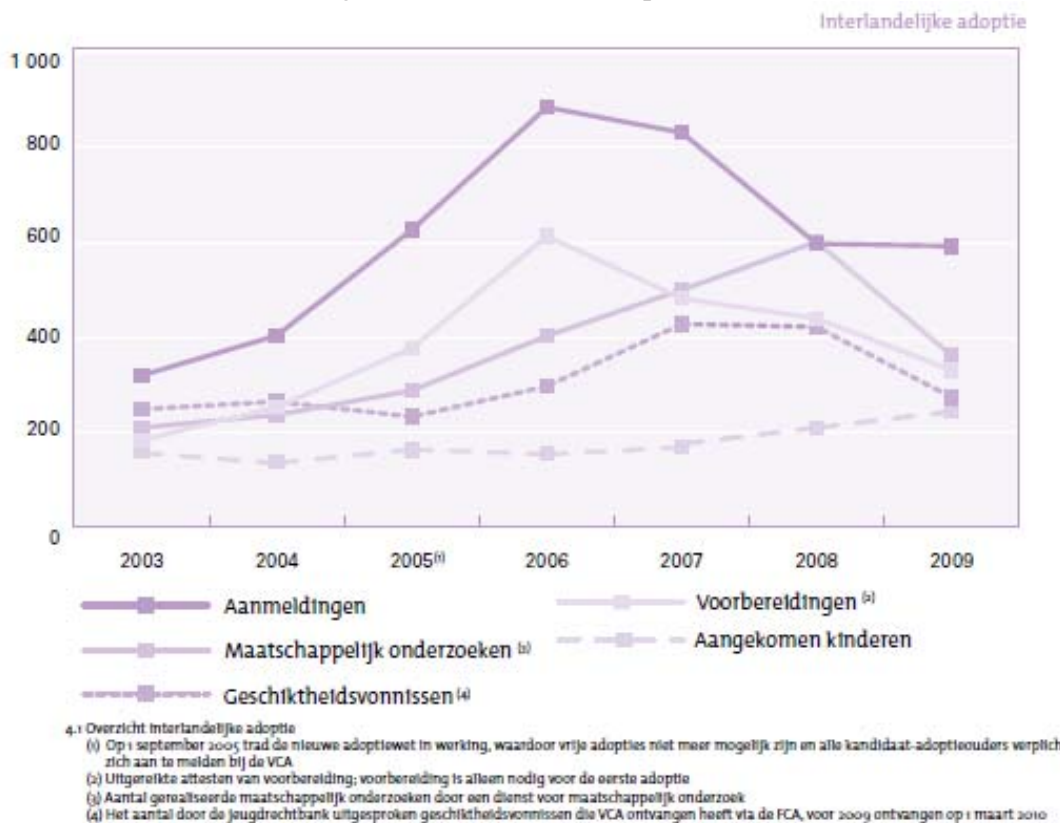
Tabel 2: Interlandelijke adoptie per 1000 geboorten: 1998 tot 2009

Landen	aantal adopties	aantal adopties per 1000 geboorten	aantal adopties	aantal adopties per 1000 geboorten	aantal adopties	aantal adopties per 1000 geboorten
	1998		2003		2009	
Noorwegen	843	11,2	714	13,5	591	9,6
USA	15.774	4,2	21.616	5,1	12.753	3,0
Zweden	928	10,8	1.048	11,4	922	8,2
Spanje	1.497	4,2	3.951	10,4	3.156	6,4
Luxemburg	60	12,0	51	10,2	37	6,6
Denemarken	824	9,9	523	8,4	395	6,3
Canada	2.222	6,5	2.181	6,8	1.908	5,0
Zwitserland	336	8,6	366	6,0	383	4,9
Ierland	147	2,8	341	6,0	397	5,3
Nederland	825	4,6	1.154	5,9	682	3,7
Italië	2.233	4,4	2.772	5,6	3.964	7,0
Frankrijk	3.777	5,3	3.995	5,2	3.019	3,8
Finland	181	3,2	238	4,3	220	2,4
Australie	245	1,0	278	1,2	434	1,5
UK	258	0,4	300	0,5	225	0,3
Vlaanderen	188	3,0	186	3,1	244	3,5

Bron: Selman (2005); Selman (2002); Kane (1993), eigen berekeningen (2011 op basis van cijfers 2009)

⁵ Het gaat daarbij om adopties begeleid door een erkende adoptiedienst. We mogen veronderstellen dat er in dat jaar nog een dertigtal kinderen via zelfstandige adoptie zijn toegekomen in Vlaanderen. Als we deze meetellen komen we uit op een promille van 4,0.

Tabel 3: Het aantal aanmeldingen, voorbereidingen, maatschappelijke onderzoeken, geschiktheidsvonnissen en aangekomen kinderen in de periode 2003-2009 in Vlaanderen

Bron: Kind en Gezin, Jaarverslag 2009

Samenvattend kunnen we stellen dat vandaag slechts een op vijf kandidaat-ouders na ongeveer vier jaar procedures en wachttijd een kind hebben kunnen adopteren, de rest heeft niets of enkel een administratief dossier.

De VCA verklaart de aangroeiende wachttijden door de toename van het aantal kandidaat-adoptieouders: er zijn hoe langer hoe meer kandidaat-adoptieouders voor almaar minder adoptabele kinderen in het buitenland. Toch is dat maar een deel van het verhaal en niet helemaal correct. Enkel als men kijkt naar het beperkte aantal landen (Kazachstan, China, Colombia, Ethiopië, India, Rusland, Sri Lanka, Zuid-Afrika, Filippijnen, Haïti, Polen, Thailand⁶) waar de in Vlaanderen erkende adoptiediensten mee samenwerken, dan klopt het verhaal van de VCA. Maar er zijn heel wat Aziatische, Latijns-Amerikaanse en Afrikaanse landen waar geen samenwerking mee is en waar ook adoptabele kinderen in nood zijn. Samenwerking met deze landen zou soelaas kunnen bieden. Een aantal erkende adoptiediensten heeft wel nieuwe kanalen gevonden maar de goedkeuring door de VCA verloopt traag en is onzeker.

Bovendien is de oorzaak van de toename van de wachttijden eveneens gelegen in het feit dat, door de nieuwe wetgeving, de vrije adopties hebben plaatsgemaakt voor de opstart van alle adopties via eenzelfde wettelijke begeleide procedure conform het Haags Verdrag en aldus in het verlengde van het Kinderrechtenverdrag. Dit is op zich een positieve ontwikkeling want het geeft meer duidelijkheid en transparantie. Een voorwaarde is wel dat de begeleide procedure zo vlot mogelijk verloopt. Door een vereenvoudiging en ver-

⁶ Plaatsing volgens herkomst via de erkende adoptiediensten 2008-2009 (Bron: VCA Adoptiejaarverslag 2009). In 2010 werden twee kanalen opgeschorst: Kazachstan besliste geen nieuwe dossiers te aanvaarden wegens het wijzigen van de plaatselijke wetgeving en Haïti naar aanleiding van de zware aardbeving en de inmiddels eveneens gewijzigde wetgeving ter plaatse (Schriftelijke vraag van Else De Wachter aan minister Vandeuren – 31 maart 2011). China aanvaardt nog enkel dossiers voor ‘special needs’-kinderen.

betering van de verschillende stappen in de adoptieprocedure kan het probleem van de wachttijden aangepakt worden en verkrijgen alle betrokkenen een betere dienstverlening en meer zekerheid en transparantie. Hierbij dient de wachtperiode voor de kandidaat-adoptieouders na registratie bij het Vlaams Centrum voor Adoptie zoveel mogelijk afgestemd te worden op een realistische termijn, vooraleer de kandidaten grote menselijke, familiale en financiële investeringen in het adoptieproject doen. Zodra kandidaten in de adoptieprocedure stappen zou hen een redelijk perspectief en een aanvaardbare duurtijd tot de eventuele kindtoewijzing geboden moeten worden.

Een aantal ouders gaat daarom op zoek naar alternatieve adoptiemogelijkheden en komt daarbij terecht bij ‘special needs’-kinderen. Het probleem hierbij is dat deze doelgroep enorm verschilt van land tot land, waardoor ouders voor onverwachte problemen kunnen komen te staan⁷.

1.4. *Het maatschappelijk onderzoek*

Iedereen is het erover eens dat, naast de voorbereidingscursus, een kwaliteitsvolle en professionele screening noodzakelijk is in het belang van het te adopteren kind. Het maatschappelijk onderzoek eindigt met een positief of een negatief advies inzake adoptiegeschiktheid. In uitzonderlijke gevallen kan het centrum algemeen welzijnswerk (CAW) een uitstel van een termijn tussen 6 en 18 maanden adviseren. Dit gebeurde 31 keer op 362 onderzoeken in 2009.

De Jeugdrechtbank geeft op basis van een tussenvonnis de opdracht voor een maatschappelijk onderzoek (artikel 1231-29 van het Gerechtelijk Wetboek). Dit wordt uitgevoerd door de CAW's die hiervoor over heel wat personeel beschikken. De Vlaamse Regering heeft de voorbije jaren extra middelen vrijgemaakt om een tiental extra personeelsleden bij de CAW's, in functie van het maatschappelijk onderzoek, in te zetten⁸. In 2006 kregen de CAW's 606 opdrachten tot het uitvoeren van een maatschappelijk onderzoek en werden 410 verslagen afgewerkt door de vijf CAW's. Van deze ruim 400 sociale verslagen in 2006 werden er 280 (of 70%) afgesloten met een eenduidig positief geschiktheidsadvies (advies om de kandidaten geschikt te verklaren voor adoptie). De verschillende jeugdrechtbanken spraken 269 geschiktheidsvonnissen uit in 2006. Als de jeugdrechter de aanvrager niet geschikt verklaart voor adoptie van een buitenlands kind, dan kan er beroep aangetekend worden bij het Hof van Beroep. De beroepstermijn is een maand en het Hof van Beroep kan een nieuw maatschappelijk onderzoek bevelen bij het Openbaar Ministerie. De meeste beroepsprocedures tot nu toe kenden een positieve afloop⁹.

De CAW's beschikken hiervoor over een draaiboek waarop het maatschappelijke onderzoek gebaseerd moet worden, maar uit de praktijk blijkt dat elk CAW dit anders invult. Ten gevolge hiervan heerst er rechtsonzekerheid en is de kandidaat-adoptiefouder volledig afhankelijk van de persoonlijke mening (al dan niet wetenschappelijk gefundeerd) van de maatschappelijk assistent of de psycholoog (of van het team). Ook dit is een groot pijnpunt voor veel mensen. Eigenlijk kan zo'n gang van zaken ook moeilijk aanvaard worden in een zo belangrijke persoonlijke materie die het verdere leven van de kandidaat-adoptieouders gaat bepalen. Een van de nefaste gevolgen van het gebrek aan eenvormigheid van het maatschappelijk onderzoek is dat kandidaat-adoptanten dit opvangen en bepaalde CAW's gaan proberen te mijden en andere juist weer erg populair worden bij hen.

⁷ De ‘special needs’-kinderen in Afrika hebben doorgaans een geheel ander profiel dan een ‘special needs’-kind uit de Verenigde Staten (in dat laatste land gaat het vooral over kinderen met een handicap of een ernstig gezondheidsprobleem).

⁸ In 2008 werd 700.000 euro extra aan de CAW's toegekend om de wachttijden te beperken.

⁹ Opvallend is hierbij dat de jeugdrechtbanken van Brussel en Antwerpen veel strikter vasthouden aan het (negatieve) maatschappelijk verslag terwijl de ‘kleinere’ jeugdrechtbanken (Kortrijk, Tongeren, Hasselt, Turnhout, Mechelen en Leuven) meer openstaan voor het weerwoord van de kandidaat-adoptieouders tegenover die verslagen/adviezen.

Een bijkomend probleem is dat er geen objectieve criteria of vaststaande parameters voorhanden zijn waarop de interviewers of evaluatoren zich baseren om tot een bepaald advies te komen, of in elk geval zijn deze criteria niet formeel en in alle openheid vastgelegd. Meer duidelijkheid en vooraf gekende criteria zouden heel wat kandidaat-adoptieouders helpen bij de screening en dit zou heel wat ongenoegen hierover wegnemen.

1.5. *Het geschiktheidsvonnis*

De federale staat is bevoegd om burgerrechtelijke regels te bepalen, vooral inzake het statuut van minderjarigen en van het gezin en bijgevolg inzake adoptie. Zij is dus bevoegd om de voorwaarden voor adoptie te bepalen, onder andere de noodzaak van een vonnis betreffende de geschiktheid.

De jeugdrechtbanken zijn daarenboven bevoegd om de geschiktheid van de kandidaat-adoptanten om te adopteren en de adopteerbaarheid van een kind te beoordelen.

Het is ook geen nieuw gegeven dat de internationale adopties vele jaren kunnen aanslepen. Dat is ook de reden waarom de federale wetgever met de wet van 30 december 2009 (Belgisch Staatsblad van 15 januari 2010), met ingang van 16 januari 2010, zowel de duurtijd van het geschiktheidsvonnis zelf verlengd heeft (naar vier jaar) als, voor het geval die termijn van twee jaar, in het Gerechtelijk Wetboek heeft ingeschreven.

In dat laatste geval echter dienen de kandidaat-adoptieouders een nieuwe gerechtelijke procedure op te starten en een nieuw maatschappelijk onderzoek te ondergaan, zelfs indien de gezinssituatie niet gewijzigd is. Het hoeft geen betoog dat een dergelijke gang van zaken bij de betrokken kandidaat-adoptieouders tot frustraties en ongenoegen aanleiding geeft.

1.6. *De zelfstandige adoptie: een drooggelegd kanaal*

Men mag aannemen dat voor 1 september 2005 er jaarlijks via vrije en/of zelfstandige adoptie nog meer dan 100 kinderen bovenop de ‘officiële’ cijfers door Vlaamse gezinnen werden opgenomen¹⁰. Dat ‘adoptiekanaal’ is met de nieuwe wet grotendeels weggeval- len. Zelfstandige adoptie kan nog wel maar de procedure is bijzonder traag en het aantal kanalen zeer beperkt. In 2007 werden nog 27 kanaalonderzoeken opgestart waarvan er 15 werden goedgekeurd, in 2009 werden er nog slechts 16 kanaalonderzoeken opgestart waarvan er nog maar 8 een goedkeuring kregen. De kindtoewijzing is in 2007 goedge- keurd in vijf gevallen, in 2009 nog slechts in één geval. Het kan dus niet anders of het aantal zelfstandige adopties is sinds september 2005 bijna drooggelegd.

---

¹⁰ De overheid hield hierover geen cijfers bij.

Zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers

	2008	2009
Kanaaldossier ontvangen	17	17
Kanaalonderzoek opgestart	15	16
Goedkeuring kanaal	8	8
Weigering kanaal	3	5
Verzending naar buitenland	7	9
Ontvangen kinddossier	6	2
Goedkeuring kindtoewijzing	6	1
Weigering kindtoewijzing	-	1

4.3 Kamerslagers over zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers

Bron: Kind en Gezin, Jaarverslag 2009

In ons land is door de wetgever beslist dat zelfstandige kandidaat-adoptieouders dezelfde rechten op adoptie hebben als kandidaten die via een erkende adoptiedienst adopteren. Adoptabele kinderen in landen waar geen Vlaamse adoptiedienst mee samenwerkt, kunnen zo geadopteerd worden door kandidaten die geschikt werden bevonden.

Artikel 24 van het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen schrijft voor dat de kandidaat-zelfstandige adoptant die bekwaam en geschikt is verklaard via het vonnis van de Jeugdrechtbank zich moet aanmelden bij de VCA en aangifte moet doen van het buitenlands kanaal dat bij de adoptie zal bemiddelen. De VCA moet de betrouwbaarheid en de legaliteit van het kanaal controleren en beoordelen of er voldoende garanties zijn dat de adoptie tot stand komt in het hoger belang van het kind en met eerbied voor de fundamentele rechten van het kind op grond van het internationaal recht (artikel 74 van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 2005, Belgisch Staatsblad van 18 november 2005).

De VCA beslist dus over het door de kandidaten voorgelegde adoptiekanaal. Waardeoordeelen over deze manier van adopteren mogen in de werking van de betrokken instanties geen rol spelen. De VCA heeft een zogenaamd ‘vademecum voor de zelfstandige adoptie’¹¹ van ruim 15 bladzijden samengesteld voor de kandidaten van zelfstandige adoptie. Hierin staan een buitenmatig aantal voorwaarden en eisen op inhoudelijk vlak. Het zijn echter niet de kandidaat-adoptieouders, maar het VCA dat het kanaalonderzoek moet uitvoeren. Voor kandidaat-adoptieouders die zelfstandig willen adopteren, moet het onderzoek even fair verlopen als voor kandidaten die op een erkende adoptiedienst een beroep doen en moeten de wettelijke regels en procedures even correct en transparant toegepast worden.

De kanaalcontrole mag, volgens artikel 75 van ditzelfde besluit, vier maanden in beslag nemen, in uitzonderlijke gevallen zes maanden. Bepaalde kanaalonderzoeken nemen echter, zonder enige gekende reden, meer dan zes maanden in beslag. De beslissing is in een aantal gevallen onvoldoende of niet gemotiveerd. Er is geen gevolg in de wetgeving voorzien indien de motivatie van de beslissing ontbreekt.

Het onderzoek en de beslissing over het kanaalonderzoek is dossiergebonden. Er wordt niet door de VCA publiek over gecommuniceerd met als gevolg dat andere kandidaten geen toegang hebben tot de inhoud en beoordeling van het kanaal.

De facto is het voor koppels van gelijk geslacht slechts mogelijk om een buitenlandse adoptie te realiseren via zelfstandige adoptie. Geen enkel van de vijf in Vlaanderen erkende adoptiediensten bemiddelt homo-adopties omdat de meeste landen van herkomst adoptie door homokoppels niet genegen zijn.

¹¹ Het vademecum voor zelfstandige adoptie werd in maart 2011 met betrekking tot de kanaalcontrole gewijzigd en dit werd op 1 april 2011 aan de adoptiediensten bezorgd.

De federale wet waarbij enkele jaren terug zowel huwelijk als adoptie werd opengesteld voor personen van hetzelfde geslacht, blijft zodoende in de praktijk dode letter voor de interlandelijke adoptie. Nochtans zijn in landen als de Verenigde Staten en Zuid-Afrika adopties door homokoppels wettelijk toegelaten¹². Homokoppels richten zich nu ook meer en meer op de binnenlandse adoptie om hun kinderwens te vervullen.

1.7. De nazorg

Naast de nazorg door de adoptiediensten, biedt het Steunpunt Nazorg hulp aan de adoptiebetroffenen (geadopteerden, adoptieouders en afstandsoouders) bij specifieke adoptievragen, en zal het gericht doorverwijzen en begeleiding verstrekken. Ook is het steunpunt verantwoordelijk voor de professionalisering en sensibilisering van de bestaande hulpverlening en nazorg inzake adoptie. Het steunpunt bestaat uit vertegenwoordigers uit de adoptiesector die het beleid van de vzw bepalen. De taken worden uitgevoerd via een aantal partners in de adoptiesector. In werkelijkheid is dit steunpunt te beperkt werkzaam.

1.8. Besluit

De knelpunten van het huidige decreet inzake interlandelijke adoptie zijn ook:

- geen langetermijnvisie op adoptie;
- een beperkte slagkracht van de interlandelijke-adoptiesector, die de gevolgen ondervindt van het ontbreken van een systematische uitbouw binnen het professionele welzijnswerk;
- door de versnippering van de adoptieprocedure komen de reële mogelijkheden en beperkingen voor een adoptie slechts in beeld bij de kandidaat-adoptanten nadat zij reeds een groot deel van de procedure doorlopen hebben. Dit creëert volstrekt irrealistische verwachtingen bij de kandidaten. Het geschiktheidsvonnis houdt immers geen enkele zekerheid in voor het slagen van een adoptie. Veel kandidaten beseffen dit wel en proberen daarom al veel vroeger in de procedure, niet professioneel ondersteund, via een persoonlijke zoektocht op het internet en via mond-aan-mondinformatie te weten te komen waar ze werkelijk aan toe zijn; daar komt bij dat de leeftijdsgrenzen die herkomstlanden opleggen maar ook de gezinsplanning weinig bewegingsruimte in de tijd laten bij adoptieprocedures, die meestal meerdere jaren beslaan, wat kandidaten tot haast aanzet;
- de adoptiediensten worden historisch en structureel in hun groei afgeremd door een beperkte mogelijkheid aan professionalisme en door de fragmentarisering van de sector; hun kleinschaligheid is het gevolg van de omstandigheden waarin de diensten moeten werken; veel positieve mogelijkheden voor interlandelijke adoptie blijven liggen door het onaangeroerd potentieel bij kandidaat-ouders;
- kandidaten haken in een aantal gevallen vroegtijdig af, bijvoorbeeld tijdens het maatschappelijk onderzoek. Of zij krijgen een negatieve evaluatie omdat ze slecht voorbereid waren op het maatschappelijk onderzoek. Voor een aantal onder hen was een positievere afloop zeker mogelijk geweest mochten ze op een eerder tijdstip met de adoptiediensten een functioneel contact gehad hebben;
- onvoldoende ondersteuning door de centrale organen;
- te beperkte middelen voor het onderzoek naar en de opening van mogelijke adoptiekanelen;
- de VCA slaagt niet steeds in zijn opdracht om de kanaalcontrole tijdig en kwaliteitsvol uit te voeren.

¹² In de Verenigde Staten zijn adopties door homokoppels mogelijk hoewel ze onderworpen zijn aan zware voorwaarden.

Uit de ervaringen van de laatste jaren en deze knelpunten wordt nog maar eens duidelijk aangetoond dat de huidige Vlaamse adoptieprocedure en -structuur niet in staat is om nu en in de komende jaren de aan hen toegewezen opdrachten voldoende te vervullen. Noch-
tans is de huidige aanpak financieel zwaar, zowel voor de kandidaat-ouders als voor de
samenleving. In het belang van de adoptabele kinderen en de kandidaat-adoptieouders is
het daarom aangewezen de fragmentarisering van de procedure en toewijzing aan meer-
dere instanties op te heffen en de structuren aanzienlijk te versterken, te professionaliseren
en transparanter te maken.

Indien op dezelfde wijze wordt verder gegaan zal het hele adoptiegebeuren binnen afzien-
bare tijd hopeloos dichtslibben. De adoptiecapaciteit moet een ruimere omschrijving krij-
gen: het gaat om het aantal kinderen dat voor interlandelijke adoptie beschikbaar is en
daar baat bij heeft. Daarmee staat het wachtende kind centraal en niet de bedrijfsvoering
en capaciteit van de bemiddelaars¹³, dit conform het Haags Verdrag.

Gezien ook de moeilijkheden op federaal niveau, waarvoor de Federale Centrale
Autoriteit als uitvoerder optreedt, dient hier ook een wetgevend initiatief, omtrent onder
andere de verlenging van het geschiktheidsvonnis en de wijziging van de verslagproce-
dure na bijkomend onderzoek dat dient verzonden te worden naar het land van herkomst,
genomen te worden.

2. De regeling in de omringende gemeenschappen

2.1. Franse Gemeenschap

De procedure in de Franse Gemeenschap is als volgt:

1. dubbele voorbereidingsronde:
  - voorbereiding door de Waalse centrale autoriteit ACC (collectief);
  - voorbereiding door een adoptiedienst (individueel);
2. maatschappelijk onderzoek door de Waalse centrale autoriteit met consultatie van bij-
zondere jeugddiensten enzovoort;
3. bemiddeling door adoptiedienst. In een land dat niet bediend wordt door de adoptie-
diensten: bemiddeling door Waalse centrale autoriteit;
4. nazorg door adoptiedienst.

2.2. Duitsland

De ‘Bundeszentralstelle für Auslandsadoption’, het federale hoofdkantoor voor interlan-
delijke adoptie, staat in voor de internationale samenwerking met de herkomstlanden, het
coördineert de contacten tussen de actoren in Duitsland en de herkomstlanden. Dit zon-
der de individuele adoptiebemiddeling op zich te nemen. Verder organiseert het federale
hoofdkantoor regelmatig conferenties en congressen.

2.3. Nederland

In Nederland zijn in 2009 aanzienlijk minder kinderen uit het buitenland geadopteerd dan
in de jaren daarvoor. In totaal zijn 682 adoptiekinderen in Nederlandse gezinnen opge-
nomen, waarvan 283 afkomstig uit China. Tot 2005 lag dat aantal jaarlijks boven de 1100
(1185 in 2005, waarvan 666 afkomstig uit China)¹⁴. ‘Zelfdoeners’ in Nederland vormen 7%
van de adoptieouders¹⁵.

¹³ Brief aan de minister van Justitie, Adoptiefouderoverleg, 5 maart 2005.

¹⁴ Statistisch overzicht interlandelijke adopties 2005-2010, Stichting Adoptievoorzieningen, 15 maart 2010.

¹⁵ André Nieuwland, voorzitter Belangenvereniging Zelfdoeners in Adoptie, Doe-het-zelf-adoptie steeds
populairder, ‘Trouw’, 14 april 2009.

De Centrale Autoriteit bij het Ministerie van Justitie is belast met de uitvoering van wet- en regelgeving op het gebied van interlandelijke adoptie en is gehouden aan de voorschriften als neergelegd in het Haags Adoptieverdrag, het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en de wet opneming buitenlandse kinderen ter adoptie van 8 december 1988. Op grond van deze regelgeving beslist zij onder meer over verzoeken om toestemming tot opneming ter adoptie van een buitenlands kind van echtparen of personen die een kind uit het buitenland ter adoptie willen opnemen. Voorts beslist zij over aanvragen om een vergunning van rechtspersonen die bemiddelende werkzaamheden willen verrichten bij de plaatsing van kinderen uit het buitenland met het oog op adoptie. Zij ziet er tevens op toe dat ook nieuwe vergunninghouders zich houden aan dit kwaliteitskader. De Centrale Autoriteit onderhoudt contacten met de centrale autoriteiten in het buitenland en werkt daarmee samen. Waar nodig en mogelijk faciliteert de Centrale Autoriteit op macroniveau bij het achterhalen van informatie uit andere landen. Zij zal aandachtspunten betreffende de gang van zaken in dat land met die betreffende centrale autoriteit bespreken en zo nodig verder onder de aandacht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie brengen.

In Nederland leeft er bij de publieke opinie nogal wat kritiek op de door vrijwilligers gedreven adoptiediensten. Zij moeten grondig professionaliseren. Aan vrijwilligers van die organisaties worden geen formele eisen gesteld. Er is geen wet die dit goed regelt. De plaatsing van kinderen, met vaak een complexe geschiedenis, kan nu gebeuren door niet-gekwalficeerde mensen.

De Nederlandse Regering reageerde met een verscherping van het toezicht op adoptiediensten en het opleggen van kwaliteitsregels. De Commissie-Kalsbeek, die een rapport opstelde op vraag van de minister van Justitie, gaf onder meer de volgende aanbevelingen¹⁶:

- er dient scherp toezicht te worden gehouden op interlandelijke adoptie naar Nederland, zodat de ketenpartners daadwerkelijk handelen conform de uitgangspunten en beginselen van het Haags Adoptieverdrag en het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Dat geldt voor adopties uit een verdragsland, maar ook voor adopties uit een niet-verdragsland. Een ethisch verantwoord proces van interlandelijke adoptie vergt een scherp toezicht en nauwgezette controle door de Nederlandse overheid en rechtvaardigt verdergaande overheidsinterventie op dit terrein;
- het afschaffen van de deelbemiddeling¹⁷ als bedoeld in artikel 7a van de wet opneming buitenlandse kinderen ter adoptie.

2.4. *Frankrijk*

Het totale aantal kinderen geadopteerd in het buitenland door Franse families in het jaar 2009 bedroeg 3017. Dit cijfer is een daling met 7,7%, vergeleken met 3271 adopties in 2008. De geadopteerde kinderen in 2009 waren afkomstig uit 75 landen, in 2008 uit 67 landen.

De individuele adopties bedroegen 39,4%, dat is iets hoger dan in 2008 (37,7%), de adopties door organisaties die erkend zijn voor adoptie (OAA) 43,6%, wat hoger is dan in 2008 (42,9%). Meer en meer landen van herkomst van adoptiekinderen ontwikkelen mechanismen voor de bescherming van hun kinderen en wensen de procedures voor adoptie af te dwingen door een verbod op individuele benaderingen. Juist omwille van deze ver-

¹⁶ Rapport interlandelijke adoptie 'Alles van waarde is weerloos', Commissie lesbisch ouderschap en interlandelijke adoptie, 29 mei 2008, Nederland.

¹⁷ Vergelijkbaar met de zelfstandige adoptie in Vlaanderen.

anderende context van de internationale adoptie is het 'Agence Française de l'Adoption' (AFA) opgericht bij de wet van 4 juli 2005 om steun te verlenen aan adoptieouders bij hun inspanningen in het buitenland en te zorgen voor veiligere procedures. In dit kader heeft het agentschap de opdracht om elke persoon te begeleiden van wie de vraag niet opgenomen kan worden door een gemachtigde instelling voor adoptie. Het voert zijn taken uit in overeenstemming met de beginselen van neutraliteit en gelijkheid. Het begeleidt met een aandeel van 17%, een groter aandeel van de adoptieprocedures dan de Centrale Autoriteit in 2006 (14,6%). In 2009, net als in 2008, vertegenwoordigen de eerste tien landen samen meer dan 75% van de aannemingen.

Maar zoals bij elke bemiddelende adoptie-instantie is het AFA afhankelijk van de ontwikkelingen op het gebied van internationale adoptie, die ook in 2009 een algemene neerwaartse trend kende die al begonnen is sinds 2006¹⁸.

3. Voorstellen

3.1. *Oprichting van het Vlaams Centrum voor Adoptie*

De indieners opteren voor de oprichting van een volwaardige afdeling Vlaams Centrum voor Adoptie, binnen Kind en Gezin, dat de taken inzake adoptie overneemt, de Vlaamse Centrale Autoriteit in zijn midden opneemt en als volwaardig superviserend en coördinerend orgaan voor adoptie zal functioneren. De adoptieouders, de geadopteerden en hun verenigingen moeten een directe adviserende rol vervullen in het beheer van het centrum, samen met de Vlaamse Commissaris voor Kinderrechten, ngo's en wetenschappelijke experts op het vlak van adoptie.

Het centrum zal een communicatiestrategie uitwerken om een maatschappelijk draagvlak te creëren voor een nieuw beleid en voor adoptie als zorgvorm voor het kind.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie zal als taak krijgen het kanaalonderzoek te ontwikkelen en uit te voeren. Er moet op het vlak van internationale samenwerking een uitgebreide en grondige expertise ontwikkeld worden in het centrum, onder meer inzake de regels die landen van herkomst toepassen in de samenwerking met buitenlandse adoptiediensten. De sterktes van Vlaanderen als adoptiepartner moeten volledig worden uitgespeeld. De adoptiediensten zullen in het centrum een sterke partner vinden voor het ondersteunen en versterken van hun werkzaamheden.

¹⁸ Rapport annuel 2009 – L'Adoption Internationale en France. Haïti is het eerste land van herkomst met 615 adopties, gevolgd door Ethiopië (445), Vietnam (308), Rusland (288) en Colombia (241), landen waar de adopties al sinds enkele jaren dalen. Het aantal adopties in Haïti (van 731 naar 651), Colombia (van 305 naar 241), Ethiopië (van 484 naar 445) en Rusland (van 315 naar 288) dalen iets, terwijl de adopties in Mali (van 72 naar 117), Brazilië (van 39 naar 63) en de Democratische Republiek Congo (van 14 naar 42) sterk stijgen. De internationale adopties in 2009 worden gekenmerkt door volgende geografische spreiding en is bijna dezelfde als die van 2008. Het Caribisch gebied stijgt dankzij Haïti en wordt het eerste contingent met 32,8% adopties, Afrika blijft het tweede contingent met 28%. Anderzijds is er een lichte daling in Azië (van 19% in 2008 naar 17,7% in 2009) en in Europa (van 18% in 2008 naar 16,5%). Wat betreft de procedurele vertragingen op het vlak van interlandelijke adoptie, worden de Franse agentschappen geconfronteerd, in een context van een toenemende wereldwijde vraag, met de regels gesteld door de landen van herkomst, zoals procedurele vereisten of beperkingen die voortvloeien uit specifieke lokale procedures. Zo belooft in het algemeen de duur van de procedures voor adoptie, verschillend van land tot land, tussen een en drie jaar. De Centrale Autoriteit voor Internationale Adoptie (ACAI), geplaatst bij de minister van Buitenlandse Zaken, heeft als opdracht de handelingen van de administraties en de autoriteiten te sturen en te coördineren ten aanzien van interlandelijke adoptie. De overheid, die gevoelig is voor de moeilijkheden die personen ondervinden die wensen te adopteren, besteedt bijzondere aandacht aan de verbetering van het Franse dispositief voor internationale adoptie. De president en de premier hebben op 4 oktober 2007 de opdracht gegeven te komen tot voorstellen betreffende adoptie, nationaal en interlandelijk. Alle overheidsdiensten zijn gevraagd hieraan hun volledige medewerking te geven.

3.1.1. Kenmerken

De beheersvorm is een afdeling binnen het intern verzelfstandigd agentschap Kind en Gezin. Daarbij wordt een raadgevend comité opgericht dat alle actoren betrokken bij adoptie, adoptanten, geadopteerden, diensten en verenigingen de kans geeft om te participeren aan het beleid.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie zal decretaal verankerd worden in het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin, gewijzigd bij het decreet van 2 juni 2006, 22 december 2006 en 20 maart 2009. Daarnaast zal in de beheersovereenkomst met Kind en Gezin een addendum opgenomen worden tot oprichting van een aparte afdeling Vlaams Centrum voor Adoptie.

Het centrum neemt de taken van de huidige VCA binnen Kind en Gezin over maar in een onafhankelijke positie waarbij de eigenheid van het adoptiegebeuren, in het bijzonder de specifieke invalshoek en belangen van adoptieouders en adoptiekinderen, ten volle aan bod kunnen komen.

Het Steunpunt Adoptie wordt erkend en gesubsidieerd op advies van het Vlaams Centrum voor Adoptie. Zo wordt de versnippering van het interlandelijke adoptielandschap tegengegaan. De expertise en informatie worden gebundeld in een en dezelfde voorziening die zo een krachtig en eenvormig professioneel beleid zal kunnen voeren vanuit een duidelijk gecoördineerde en sterk gestructureerde missie en visie.

Het Steunpunt Adoptie zal in samenspraak met het adviescomité in collectieve informatiesessies voorzien. Hierbij geeft het Steunpunt Adoptie aan kandidaat-adoptieouders, vooraleer men zich effectief kan aanmelden, duidelijke informatie over de realiteit van de internationale adoptie. Doel hiervan is dat men zicht krijgt op de mogelijkheden, beperkingen, impact van internationale adoptie en de juiste en correcte informatie over de gevoeligheden van de herkomstlanden. Het Steunpunt Adoptie organiseert dit minstens tweemaal per jaar. Daarnaast zal het Steunpunt Adoptie ook instaan voor de voorbereidingscursussen en de nazorg.

Het statuut van de Vlaamse adoptieambtenaar zal binnen het Vlaams Centrum voor Adoptie een mandaatfunctie zijn. Hierbij zullen de taken en het profiel van de Vlaamse adoptieambtenaar op basis van het decreet interlandelijke adoptie van kinderen bepaald worden door de Vlaamse Regering.

3.1.2. Taken van het Vlaams Centrum voor Adoptie

- Een langetermijnvisie op interlandelijke adoptie ontwikkelen

Een langetermijnvisie op adoptie is meer dan ooit noodzakelijk. Zij dient mee uitgewerkt te worden door de adoptiediensten. Het raadgevend comité van het agentschap heeft hierbij een adviserende rol (cf. andere raadgevende comités). Deze visie moet getoetst worden aan wat in de samenleving leeft. Het perspectief moet Vlaanderen overstijgen en de betrokkenen moeten alle mogelijkheden beschouwen en afwegen vanuit een breed internationaal gezichtspunt. Een grondige en permanente inzichtverwerving in het adoptiebeleid in andere regio's en in het buitenland is een prioritaire voorwaarde.

- Een publieke loketfunctie en klachtendienst organiseren

Dit loket, dat diverse vormen kan aannemen – een infotelefoon, een webtoepassing – staat ten dienste van de kandidaat-adoptieouders, adoptanten, geadopteerden en elke andere betrokkene bij het adoptieproces. Als er vragen of klachten zijn over de werking van de voorzieningen die erkend worden door het centrum moeten deze op een laagdrempelige

en transparante wijze aan het centrum kunnen worden doorgegeven en indien nuttig zal het centrum een bemiddelingsronde organiseren. In het geval de klager van mening is dat het antwoord op zijn klacht ontoereikend is, kan hij zich wenden tot de Vlaamse Ombudsdienst, conform het Klachtendecreet.

– Kanaalonderzoek, kanalen openen en onderhouden

Momenteel worden de mogelijkheden voor adoptie ernstig belemmerd doordat sommige adoptiediensten noch de expertise noch de hefboomen hebben om met andere landen te werken dan degenen waar ze om historische redenen een samenwerking mee uitbouwden. Op deze wijze is inzake Vlaamse adoptie een adoptabel kind uit bijvoorbeeld heel wat Afrikaanse landen 100% benadeeld ten opzichte van een kind uit bijvoorbeeld Ethiopië omdat Vlaamse adoptiediensten in die landen niet werkzaam zijn. Talloze landen zijn op deze wijze uitgesloten van adoptie in Vlaanderen, die volgens de principes conform het Haags Verdrag in aanmerking kunnen komen.

De indieners willen werk maken van een proactief kanaalonderzoek waarbij de VCA in de eerste fase van het onderzoek, op de door de adoptiediensten aangebrachte kanalen of op de individuele aangebrachte kanalen, op basis van het Haags Verdrag en internationaal erkende contactpersonen, al dan niet een positief advies geeft aan de adoptiediensten om dit onderzoek uit te voeren. Dit kanaalonderzoek zal verlopen volgens een vaste procedure (kwaliteitseisen, timing en motivering). Een positief advies van de VCA moet grote garanties bieden op het kunnen openen van het adoptiekanaal na het tweede deel van het kanaalonderzoek, waarvoor eveneens kwaliteitsvereisten en timingen zullen worden vastgelegd. De Vlaamse Regering bepaalt hiervoor de nadere regels. Alle informatie betreffende de kanalen zelf en de beoordelingsgronden van de toelaatbaarheid ervan maakt het centrum zichtbaar voor kandidaat-adoptieouders.

Het centrum kan in samenwerking met de betrokken adoptiedienst, waar nodig en wenselijk, met de overheid van niet-Haagse herkomstlanden een protocol uitwerken om voldoende waarborgen te verkrijgen voor de Haagse principes. Zelfstandige adoptie van niet-gekende kinderen blijft enkel mogelijk in landen die het Haags Verdrag ratificeerden. De kandidaat-adoptieouders sluiten hiervoor een contract met het centrum af en betalen voor de geleverde diensten.

– Installeren van een realistisch instroombeheer

Er dient werkt gemaakt te worden van een instroombeheer. Het aantal mensen dat jaarlijks de voorbereidingscursus kan volgen wordt hierbij bepaald op basis van een rekenmodel. Zodoende wil men de kandidaat-adoptieouders zodra ze in de adoptieprocedure zijn gestapt een redelijk perspectief bieden en binnen een aanvaardbare duurtijd een kindtoewijzing aanbieden. In dit rekenmodel zal rekening gehouden worden met de internationale ontwikkeling op het vlak van adoptie, de evoluties gelijklopend in de herkomstlanden, met het aantal adopties van de voorbije drie jaar, het aantal open kanalen en de vooruitgangsrapportage inzake de kanaalonderzoeken. De Vlaamse Regering bepaalt hiervoor de nader regels.

– Voeren van een gericht beleid voor de adoptie van kinderen met special needs

Gezien de evolutie in de herkomstlanden, onder meer door het feit dat steeds meer herkomstlanden zelf zorg dragen voor hun kinderen en dus de binnenlandse adoptie veel sterker uitbouwen, blijkt dat deze landen proportioneel meer nood hebben aan adoptieouders voor kinderen die de specificatie ‘special needs’ meekrijgen. Het gaat hier over kinderen waar moeilijker een adoptiegezin voor gevonden wordt en die speciale zorg behoeven. Een belangrijk probleem is de afbakening van deze groep kinderen. Het gaat hier immers niet enkel over kinderen met handicaps in de zin van de definitie zoals het Vlaams

Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) die hanteert: “elk langdurig en belangrijk participatieprobleem van een persoon dat te wijten is aan het samenspel tussen functiestoornissen van mentale, psychische, lichamelijke of zintuiglijke aard, beperkingen bij uitvoeren van activiteiten en persoonlijke en externe factoren.”. Tot kinderen met ‘special needs’ worden in het kader van adoptie ook oudere kinderen, getraumatiseerde kinderen en ‘siblings’ (broers en zussen) gerekend.

Het centrum bepaalt welke adoptiekinderen meer of specifiekere zorgen nodig hebben dan het ‘modale’ adoptiekind dat altijd wel een symbolische rugzak meedraagt en/of bepaalde aandoeningen kan hebben. Er wordt een duidelijke communicatie gevoerd over het huidige profiel van de kinderen afhankelijk van het land van herkomst die nood hebben aan interlandelijke adoptie en over de specifieke groep van kinderen met speciale noden. Er wordt aan de kandidaat-adoptieouders die overwegen om hun gezin open te stellen voor kinderen met speciale noden de mogelijkheid geboden om zich te laten registreren voor een bepaalde doelgroep binnen de kinderen met speciale noden zoals siblings, oudere kinderen of kinderen met medische aandoeningen die levenslang invloed zullen hebben. Er wordt bijkomende vorming, aangepaste vorming en nazorg ontwikkeld voor de kandidaten die aangeven dat ze een kind met speciale noden in hun gezin willen opnemen. Kandidaten kunnen in samenspraak met hun adoptiedienst een kindprofiel opstellen dat de dienst toelaat om een goede matching tot stand te brengen.

- Serviceplatform voor de adoptiediensten

De adoptiediensten geven aan nood te hebben aan professionele ondersteuning op het vlak van management, dienstverlening, kwaliteitszorg, communicatie enzovoort. Het uittekenen van een kwaliteitskader voor deze diensten binnen het algemeen beleidskader, vastgelegd door de Vlaamse Regering, zal een van de belangrijkste taken worden van de nieuwe afdeling.

- Informatie en regie voor de nazorg

Op het vlak van nazorg is er nood aan transparantie en eenduidigheid. Het centrum zal ook een regierol op zich nemen voor het stroomlijnen van de contacten tussen de adoptiesector en andere (betrokken) sectoren (Kind en Gezin, de CLB's enzovoort). Daarnaast zullen de adoptiediensten en het Steunpunt Adoptie hier op het terrein een belangrijke taak toegewezen krijgen.

- Uitvoeren van het maatschappelijk onderzoek in opdracht van de jeugdrechter

Er worden duidelijke, wetenschappelijke onderbouwde criteria, op basis van het screeningsonderzoek van de diensten voor maatschappelijk onderzoek (DMO) door professor Vanderfaellie, voor de beoordeling van de kandidaat-adoptieouder opgesteld, waarover een open communicatie wordt gevoerd. Ook zal een afsluitend feedbackgesprek ingevoerd worden tussen de kandidaat-adoptieouders en de DMO. Dit moet een toetsing van het oordeel van de DMO toelaten en een respectvolle afronding van het screeningsproces mogelijk maken. Dit zal opgenomen worden in regelgeving inzake erkenning en subsidiëring van de diensten maatschappelijk onderzoek binnen het algemeen welzijnswerk.

- Het adviseren van de Vlaamse Regering inzake de erkenning en subsidiëring van de adoptiediensten

De Vlaamse Regering legt het algemene beleidskader vast waarbinnen de interlandelijke adoptie plaatsvindt. Zij delegeert logischerwijze de uitvoering van dit beleid naar een deskundig overheidsorgaan, met name het Vlaams Centrum voor Adoptie.

Het centrum werkt een kwaliteitskader uit voor adoptiebemiddeling. Het kwaliteitskader moet aangevuld worden conform de ‘Guide to Good Practice’ van het Permanent Bureau

van Den Haag rond de accreditatie van diensten. De subsidiëring van de adoptiediensten zal gelinkt worden aan dit kwaliteitskader en aan vooraf bepaalde te presteren diensten. Het gaat om een combinatie van de kwaliteitsaspecten (zoals voldoende personeel, infrastructuur, kwaliteitsvolle werking, transparantie van kosten enzovoort) met prestatieaspecten die ruimer gedefinieerd worden dan de gerealiseerde adopties en ook kanaalwerking, geleverde voorbereiding en nazorg omvatten. De vernieuwde subsidiëring moet leiden tot een versterking van de professionele en multidisciplinaire teams en de stabiliteit en continuïteit van de werking garanderen.

3.2. *Rol voor de adoptiediensten*

De opdrachten van de adoptiediensten worden op enkele punten aangepast:

- meerdere adoptiediensten moeten in een bepaald land kunnen werken indien de overheidsregels in het land van herkomst dit toestaan. Zij moeten hun eigenheid kunnen behouden mits het respecteren van alle wettelijke regels. Zo mogen zij geen aanvragers weigeren in de procedure in te stappen op grond van leeftijd of geslacht, van ideologische, filosofische of godsdienstige overtuiging, van ras of geaardheid of de vermogens-toestand van de betrokkene¹⁹ en van het maatschappelijk onderzoek. In deze gronden kunnen wel redenen schuilen om de bemiddeling zonder succes af te sluiten;
- de adoptiediensten moeten op een vroeg tijdstip in de procedure een rol kunnen spelen zodat kandidaat-adoptanten een gefundeerd en realistisch inzicht verwerven in hun adoptiemogelijkheden en zo weten waar ze aan toe zijn indien ze in Vlaanderen willen adopteren. Daarom wordt voorzien in de mogelijkheid voor de kandidaat-adoptanten van een gestructureerde verkenningssessie bij minstens één adoptiedienst. Indien de kandidaten dit wensen zal een weerslag van de verkennende gesprekken toegevoegd worden aan het maatschappelijk onderzoek dat aan de jeugdrechter wordt overgemaakt²⁰;
- adoptiediensten moeten volop hun taken inzake intake, vorming (alsook tussentijdse vorming) en nazorg kunnen opnemen en dit in nauwe samenwerking met het centrum en het Vlaams Steunpunt Adoptie. Zij zijn het best geplaatst om een adoptie ook na de komst van het kind verder te begeleiden, voor zover dat nodig mocht zijn. Na aankomst van het kind dient de adoptiedienst tevens in te staan voor de rapportage over de follow-up ten aanzien van de herkomstlanden, op een wijze die door de herkomstlanden wordt bepaald.

4. **Eindconclusie**

Het uitgangspunt van dit voorstel zijn de gebreken en onduidelijkheden in de huidige aanpak van de interlandelijke adoptie in Vlaanderen en de onaanvaardbare wachttijden die hiermee gepaard gaan. Er is nog nood aan adopties in heel wat landen, waar de leefsituatie van een aantal kinderen bijzonder schrijnend is en de vraag naar adoptieouders zeer groot. Dit voorstel is een aanzet tot een minder versnipperd, integraler en professioneler proces voor interlandelijke adoptie. Kandidaat-adoptieouders zullen van in het begin van de procedure weten waar ze aan toe. De diensten nemen ook de follow-up van het hele dossier op zich. Er wordt een Vlaams Centrum voor Adoptie opgericht, dat een garantie vormt voor de uitbouw van adoptie in Vlaanderen tot een volwaardige professionele zorgvorm. De taken van het huidige Steunpunt Nazorg worden overgeheveld naar het Steunpunt Adoptie. In dit voorstel werd er in hoge mate ook rekening gehouden met de beleidsconclusie op basis van de analyses en aanbevelingen van de Staten-Generaal Adoptie.

¹⁹ Zie het decreet van 17 oktober 2003 betreffende de kwaliteit van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen.

²⁰ Een bijkomend voordeel is dat de diensten zo reeds kunnen melding geven van een aantal belangrijke elementen die zij in de verkenningssessie vaststellen, bijvoorbeeld de geschiktheid van bepaalde kandidaat-gezinnen voor de adoptie van siblings, de uitsluiting in een aantal landen van koppels bestaande uit neef en nicht, de elementen in het kandidaat-gezin die van invloed zijn op de leeftijd van het adoptiekind enzovoort.

Hierbij dient ook nog meegegeven te worden dat het adoptiebeleid een federaal luik bevat. Hier zullen ook wetgevende initiatieven dienen genomen te worden om de reeds aangehaalde problemen met betrekking tot het federale luik aan te passen²¹.

Els DE WACHTER

Tom DEHAENE

Lies JANS

John CROMBEZ

Vera JANS

Helga STEVENS

Tinne ROMBOUTS

---

²¹ Inzake verlenging van het geschiktheidvonnis bij adoptie is een wetsvoorstel ingediend op het federale niveau.

VOORSTEL VAN DECREET

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen en definities

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. Dit decreet is van toepassing op de interlandelijke adoptie van een kind, zijnde een persoon van minder dan achttien jaar.

Art. 3. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° interlandelijke adoptie: de adoptie zoals omschreven in artikel 360.2 van het Burgerlijk Wetboek;
- 2° adoptant: een persoon of personen zoals vermeld in artikel 343, §1, van het Burgerlijk Wetboek;
- 3° afstandsouder: een ouder die voor zichzelf heeft uitgemaakt een kind af te staan;
- 4° adoptiebemiddeling: elke activiteit van een tussenpersoon die ertoe strekt een adoptie van een kind te realiseren;
- 5° adoptiedienst: een door de Vlaamse Regering erkende instelling die aan adoptiebemiddeling doet en de eerste nazorg verstrekt;
- 6° buitenlands kanaal: een instantie, instelling of persoon in het herkomstland van het kind die bij interlandelijke adoptie bemiddelt;
- 7° zelfstandige adoptie: de adoptie waarbij de adoptant geen beroep doet op een adoptiedienst en de adoptie zelfstandig tot stand brengt;
- 8° Vlaams Centrum voor Adoptie: de afdeling aangewezen binnen Kind en Gezin, die zal optreden als centrale autoriteit en belast is met de nakoming van de door het Haags Verdrag opgelegde verplichtingen en opdrachten, vermeld in dit decreet;
- 9° Vlaamse adoptieambtenaar: de ambtenaar, benoemd binnen het Vlaams Centrum voor Adoptie, die de taken vervult die hem door dit decreet toegewezen worden;
- 10° Haags Verdrag: het verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie, ondertekend in Den Haag op 29 mei 1993.

Hoofdstuk 2. De informatie en voorbereiding door het Steunpunt Adoptie

Afdeling 1. De informatiesessie

Art. 4. De kandidaat-adoptanten kunnen de informatiesessie volgen bij het Steunpunt Adoptie. Het Vlaams Centrum voor Adoptie stelt in samenspraak met het adviescomité het programma en de werkwijze vast van de informatiesessie volgens de bepalingen van de Vlaamse Regering.

Afdeling 2. De voorbereiding

Art. 5. De voorbereiding, vermeld in artikel 346.2, eerste lid, en artikel 361.1, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek wordt gevolgd in het door de Vlaamse Regering erkend Steunpunt Adoptie.

Na zijn aanmelding verwijst het Vlaams Centrum voor Adoptie de adoptant, rekening houdende met het principe van instroombeheer, door naar het Steunpunt Adoptie. De voorbereiding wordt gegeven binnen een redelijke termijn nadat de adoptant zich bij het Steunpunt Adoptie aangeboden heeft. Aan het einde van de voorbereiding geeft het

Steunpunt Adoptie aan de adoptant een attest waaruit blijkt dat hij de voorbereiding heeft gevolgd.

De Vlaamse Regering legt de principes voor het instroombeheer vast.

Art. 6. De Vlaamse Regering bepaalt de algemene inhoud en de minimumduur van de voorbereiding.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie keurt de voorbereidingsprogramma's goed en bepaalt de momenten waarop de voorbereiding wordt gegeven.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie kan nadere richtlijnen vastleggen met betrekking tot het voorbereidingsprogramma en het volgen ervan door kandidaat-adoptanten.

Afdeling 3. Erkenning van het Steunpunt Adoptie

Art. 7. §1. De Vlaamse Regering erkent het Steunpunt Adoptie op advies van het Vlaams Centrum voor Adoptie.

§2. Om erkend te worden, moet het Steunpunt Adoptie aan de volgende voorwaarden voldoen:

- 1° uitsluitend doelstellingen zonder winstoogmerk nastreven;
- 2° een goedgekeurd voorbereidingsprogramma kwaliteitsvol aanbieden;
- 3° beschikken over een team dat is samengesteld zoals bepaald door de Vlaamse Regering;
- 4° elke adoptant aanvaarden die zich meldt voor het volgen van een voorbereidingsprogramma;
- 5° de persoonlijke levenssfeer van de adoptant eerbiedigen en, zonder enige vorm van discriminatie, zijn ideologische, godsdienstige en filosofische overtuiging respecteren.

§3. De erkenning wordt verleend voor minimaal twee jaar en maximaal vijf jaar en kan voor dezelfde termijnen worden verlengd. Het erkende Steunpunt Adoptie moet om erkend te blijven of opnieuw erkend te worden, de volgende verplichtingen naleven:

- 1° de discretie en het beroepsgeheim in acht nemen ten aanzien van de informatie die over de adoptanten wordt verkregen;
- 2° regelmatig in het overleg tussen de verschillende actoren interlandelijke adoptie participeren;
- 3° iedereen die zich voor de voorbereiding aanbiedt, registreren;
- 4° een jaarverslag opmaken en het in de loop van het eerste trimester dat volgt op het einde van elk boekjaar toesturen aan het Vlaams Centrum voor Adoptie. De inhoud van het jaarverslag wordt door de Vlaamse Regering bepaald.

§4. De Vlaamse Regering kan de in §2 en §3 bedoelde voorwaarden nader omschrijven.

§5. De Vlaamse Regering stelt de procedure vast voor de aanvraag en de hernieuwing van de erkenning van het Steunpunt Adoptie. Tevens voorziet ze in een beroepsprocedure.

§6. De Vlaamse Regering stelt een programmering van het Steunpunt Adoptie op.

Art. 8. De erkenning van het Steunpunt Adoptie kan door de Vlaamse Regering worden ingetrokken of geschorst voor de termijn die ze bepaalt als de bepalingen van dit decreet niet worden nageleefd. Bij stopzetting van de activiteiten wordt de erkenning ambtshalve geschrapt.

De Vlaamse Regering bepaalt de procedure inzake intrekking en schorsing van de erkenning.

Afdeling 4. Kosten van de voorbereiding en subsidiëring van het Steunpunt Adoptie

Art. 9. Een deel van de kostprijs van de voorbereiding is ten laste van de adoptant. De Vlaamse Regering bepaalt het bedrag dat de adoptant bijdraagt aan de voorbereiding.

Het Steunpunt Adoptie ontvangt een jaarlijkse subsidie voor personeels- en werkingskosten.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de subsidiëring van het Steunpunt Adoptie.

Hoofdstuk 3. Maatschappelijk onderzoek

Afdeling 1. Het maatschappelijk onderzoek

Art. 10. Het maatschappelijk onderzoek dat krachtens artikel 346.2 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 1231.29, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek door de jeugdrechtbank wordt bevolen, wordt gevoerd door een door de Vlaamse Regering erkende dienst voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie.

Nadat de jeugdrechtbank de adoptant heeft doorverwezen naar een dienst voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie, neemt die dienst onverwijld contact op met de adoptant. De dienst meldt elke nieuwe aanvraag aan het Vlaams Centrum voor Adoptie.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie kan nadere richtlijnen bepalen inzake de wijze waarop het maatschappelijk onderzoek gevoerd wordt conform artikel 1231.29 van het Gerechtelijk Wetboek en de bepalingen van een samenwerkingsakkoord met de federale overheid.

Afdeling 2. De erkenning van de diensten voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie

Art. 11. §1. De Vlaamse Regering erkent diensten voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie op advies van het Vlaams Centrum voor Adoptie.

§2. Om erkend te worden, moet de dienst voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie aan de volgende voorwaarden voldoen:

- 1° beschikken over een team dat is samengesteld zoals bepaald door de Vlaamse Regering;
- 2° de persoonlijke levenssfeer van de adoptant eerbiedigen en, zonder enige vorm van discriminatie, zijn ideologische, godsdienstige en filosofische overtuiging respecteren;
- 3° de vraagstelling beperken tot de informatie die relevant is voor het bekomen van een beginseltoelating tot interlandelijke adoptie;
- 4° naleven van wetenschappelijke onderbouwde criteria.

§3. De erkenning wordt verleend voor minimaal twee jaar en maximaal 5 jaar en kan voor dezelfde termijnen worden verlengd. De erkende dienst voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie moet, om erkend te blijven of opnieuw erkend te worden, de volgende verplichtingen naleven:

- 1° de discretie en het beroepsgeheim in acht nemen ten aanzien van de informatie die over de adoptanten wordt verkregen;

- 2° regelmatig in het overleg tussen de verschillende actoren van interlandelijke adoptie participeren;
- 3° iedereen die zich voor het maatschappelijk onderzoek aanbiedt, registreren en aanmelden bij het Vlaams Centrum voor Adoptie;
- 4° de vraagstelling beperken tot de informatie die relevant is voor het bekomen van een beginseltoelating tot interlandelijke adoptie;
- 5° naleven van wetenschappelijke onderbouwde criteria;
- 6° een jaarverslag opmaken en het in de loop van het eerste trimester dat volgt op het einde van elk boekjaar toesturen aan het Vlaams Centrum voor Adoptie. De inhoud van het jaarverslag wordt door de Vlaamse Regering bepaald;
- 7° de taken, vermeld in artikel 10 van dit decreet, kwaliteitsvol uitvoeren.

§4. De Vlaamse Regering stelt de procedure vast voor de aanvraag en de hernieuwing van de erkenning van de diensten voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie. Tevens voorziet ze in een beroepsprocedure.

§5. De Vlaamse Regering stelt een programmering van de diensten voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie op.

Art. 12. De erkenning van een dienst voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie kan door de Vlaamse Regering worden ingetrokken of geschorst voor de termijn die ze bepaalt als de bepalingen van dit decreet niet worden nageleefd. Bij stopzetting van de activiteiten wordt de erkenning ambtshalve geschrapt.

De Vlaamse Regering bepaalt de procedure inzake intrekking en schorsing van de erkenning.

Afdeling 3. De subsidiëring van de diensten voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie

Art. 13. De erkende diensten voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie ontvangen de volgende subsidies:

- 1° een jaarlijkse subsidie voor personeels- en werkingskosten;
- 2° een jaarlijkse subsidie op basis van het aantal gerealiseerde onderzoeken.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regelen voor de subsidiëring van de dienst voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie.

Hoofdstuk 4. Adoptiebemiddeling

Afdeling 1. Keuze van de adoptant

Art. 14. De adoptant van wie in het kader van een interlandelijke adoptie overeenkomstig artikel 1231.31 van het Gerechtelijk Wetboek de bekwaamheid en de geschiktheid om te adopteren is vastgesteld, kan voor adoptiebemiddeling een beroep doen op een erkende adoptiedienst of kan de adoptie zelfstandig tot stand brengen. De adoptant deelt zijn keuze mee aan het Vlaams Centrum voor Adoptie.

Afdeling 2. Taken van de adoptiediensten

Art. 15. §1. Een adoptiedienst treedt op als tussenpersoon inzake adoptie met als taak te bemiddelen en de eerste nazorg te verstrekken.

§2. De taken inzake adoptiebemiddeling zijn:

- 1° mede op grond van de kindstudie, de juridische en sociaal-psychologische adopteerbaarheid van het kind nagaan;

- 2° de adoptanten voorbereiden op de komst van het kind;
- 3° de voortgang van de individuele adoptiedossiers begeleiden;
- 4° een adoptiesamenwerking aangaan met de buitenlandse kanalen die goedgekeurd zijn door het Vlaams Centrum voor Adoptie;
- 5° de adoptie opvolgen zoals bepaald is in de voorschriften en de wettelijke bepalingen van de staat van herkomst;
- 6° de aankomst van het kind in België melden bij het Vlaams Centrum voor Adoptie;
- 7° voorzien in gestructureerde verkenningssessies voor de adoptanten in de voorbereidingsfase en op vraag van de adoptanten een schriftelijk verslag van deze sessie overmaken aan het Vlaams Centrum voor Adoptie, dat dit toevoegt aan het verslag van het maatschappelijk onderzoek dat aan de jeugdrechter wordt bevolen.

§3. De taken inzake de eerste nazorg zijn:

- 1° de adoptant en het geadopteerde kind bijstaan na de komst van de geadopteerde in het gezin en nazorg verlenen gedurende de eerste fase van hechting en integratie;
- 2° de adoptant op de hoogte stellen van de bestaande nazorg voor adopties.

§4. De adoptiedienst stelt een schriftelijke overeenkomst op met elke adoptant waarvoor hij bemiddelt. In die overeenkomst wordt zo exact mogelijk de procedure, de kostprijs, de duur en de gewaarborgde dienstverlening omschreven.

§5. Van ieder adoptiedossier moet de adoptiedienst, binnen de vier maanden na de totstandkoming van de adoptie, een kopie bezorgen aan de Vlaamse adoptieambtenaar.

§6. De Vlaamse Regering kan de taken, bepaald in §2 tot §5, nader bepalen.

Afdeling 3. Erkenning van de adoptiediensten

Art. 16. §1. De Vlaamse Regering erkent de adoptiediensten op advies van het Vlaams Centrum voor Adoptie volgens de regels bepaald in dit decreet.

§2. Om erkend te worden, moet de adoptiedienst aan de volgende voorwaarden voldoen:

- 1° optreden als een vereniging zonder winstoogmerk of als een publiekrechtelijke rechtspersoon;
- 2° adoptiebemiddeling en het verstrekken van de eerste nazorg als voornaamste taak hebben;
- 3° beschikken over of een beroep kunnen doen op een interdisciplinair team dat is samengesteld zoals bepaald door de Vlaamse Regering;
- 4° geleid worden door een persoon die beschikt over kwalificaties zoals bepaald door de Vlaamse Regering;
- 5° beschikken over voldoende infrastructuur om de opgelegde verplichtingen uit te voeren en de continuïteit van de dienst te verzekeren;
- 6° de persoonlijke levenssfeer van de adoptant eerbiedigen en, zonder enige vorm van discriminatie, zijn ideologische, godsdienstige en filosofische overtuiging respecteren.
- 7° voorstellen doen tot kanaalonderzoek en deze, na proactieve goedkeuring door het Vlaams Centrum voor Adoptie, binnen een redelijke termijn afronden.

§3. De erkenning wordt verleend voor een periode van minimaal twee jaar en maximaal vijf jaar en kan voor dezelfde termijnen worden verlengd. De erkende adoptiedienst moet, om erkend te blijven of opnieuw erkend te worden, de volgende verplichtingen naleven:

- 1° elke aanvraag van een adoptant die aan de voorwaarden, vermeld in artikel 14, voldoet, aanvaarden;

- 2° de taken, vermeld in artikel 15 van dit decreet, kwaliteitsvol uitvoeren;
- 3° een jaarverslag opmaken en het in de loop van het eerste trimester dat volgt op het einde van elk boekjaar toesturen aan het Vlaams Centrum voor Adoptie. De inhoud van het jaarverslag wordt door de Vlaamse Regering bepaald;
- 4° regelmatig participeren in het overleg tussen de verschillende actoren in interlandelijke adoptie.

§4. De Vlaamse Regering stelt de procedure vast voor de aanvraag en de hernieuwing van de erkenning van de adoptiediensten. Tevens voorziet ze in een beroepsprocedure.

§5. De Vlaamse Regering stelt een programmering van de adoptiediensten op.

Art. 17. §1. De erkenning van de adoptiediensten kan door de Vlaamse Regering worden ingetrokken of geschorst voor de termijn die ze bepaalt als de bepalingen van dit decreet niet worden nageleefd of als een ernstig vermoeden bestaat dat de adoptiebemiddeling niet gebeurt in het belang van het kind. Bij intrekking of schorsing van de erkenning of wanneer een adoptiedienst zijn activiteit stopzet, treft het Vlaams Centrum voor Adoptie maatregelen in verband met afwerking en overdracht van dossiers.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de procedure inzake intrekking en schorsing van de erkenning.

Afdeling 4. Kosten van adoptiebemiddeling en subsidiëring van de adoptiediensten

Art. 18. §1. De adoptant die voor adoptiebemiddeling een beroep doet op een erkende adoptiedienst betaalt aan de adoptiedienst een forfaitaire bijdrage in de dossierkosten in België, de dossierkosten in het herkomstland en de kosten voor nazorg. Deze forfaitaire bijdrage houdt rekening met het belastbaar inkomen en de gezinssamenstelling van de adoptant. De Vlaamse Regering bepaalt welke kosten als dossierkosten in België, dossierkosten in het herkomstland en kosten voor nazorg beschouwd worden en stelt de barema's vast. Behalve de reis- en verblijfskosten mogen geen andere kosten door de adoptiedienst aangerekend worden aan de adoptant.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de verdere regels en voorwaarden voor de aanrekening van de bijdragen in de kosten van een adoptie.

Art. 19. De erkende adoptiediensten ontvangen de volgende subsidies:

- 1° een jaarlijkse subsidie voor personeels- en werkingskosten;
- 2° een jaarlijkse subsidie voor de dossierskosten.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de subsidiëring van de adoptiedienst.

Hoofdstuk 5. Het Vlaams Centrum voor Adoptie en de Vlaamse adoptieambtenaar

Art. 20. §1. Het Vlaams Centrum voor Adoptie is de afdeling binnen Kind en Gezin die zal optreden als centrale autoriteit inzake interlandelijke adoptie.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie heeft als missie, samen met zijn partners, de nakoming van de door het Haags Verdrag opgelegde verplichtingen en opdrachten, vermeld in dit decreet.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie en de aangestuurde voorzieningen eerbiedigen bij hun optreden de ideologische, filosofische en godsdienstige overtuiging van de personen tot wie zij zich richten.

§2. Het Vlaams Centrum voor Adoptie is belast met de volgende opdrachten:

- 1° de opdrachten, bepaald in dit decreet;
- 2° het oprichten van een Steunpunt Adoptie met de volgende taken:
  - a) informatie verstrekken over alle aspecten van adoptie aan de adoptant;
  - b) optreden als informatiepunt inzake nazorg en expertise rond adoptie bevorderen bij het bestaande hulpverleningsaanbod, onder meer door in bijscholing te voorzien voor de hulpverleners;
  - c) fungeren als aanspreek- en oriëntatiepunt voor geadopteerden, adoptanten en afstandsouders;
  - d) fungeren als expertisecentrum;
  - e) een documentatie- en informatiecentrum uitbouwen;
- 3° de registratie van de adoptanten die zich aanmelden voor adoptie, de doorverwijzing van de adoptant naar het Steunpunt Adoptie en de inning van de bijdrage van de adoptant in de kosten van de voorbereiding;
- 4° de registratie van de keuze van de adoptant voor adoptie met een adoptiedienst of zelfstandige adoptie en, bij adoptie met een adoptiedienst, het doorsturen van het verslag, bedoeld in artikel 1231.32 van het Gerechtelijk Wetboek, aan de adoptiedienst die de adoptant gekozen heeft;
- 5° het voeren van een gericht beleid voor de adoptie van kinderen met ‘special needs’;
- 6° bij zelfstandige adoptie:
  - a) de adoptant op de hoogte brengen van de bestaande nazorg in Vlaanderen;
  - b) onderzoek en goed- of afkeuring van het aangebrachte kanaal en het onverwijld doorsturen van het vonnis betreffende de bekwaamheid en de geschiktheid van de adoptant en het verslag, vermeld in artikel 1231.32 van het Gerechtelijk Wetboek, aan de bevoegde autoriteit van de staat van herkomst;
- 7° de opdrachten, vermeld in artikel 361.3 van het Burgerlijk Wetboek;
- 8° de voortgangsrapportage van de adoptie organiseren en bewaken;
- 9° netwerken opzetten tussen bestaande diensten en projecten die een rol spelen in de nazorg bij adoptie, waartoe zeker gerekend worden: adoptiediensten, voorbereidingscentra, diensten die deel uitmaken van de preventieve en gespecialiseerde zorg, trefgroepen van adoptanten en geadopteerden;
- 10° samen met de diensten en projecten, vermeld in punt 9°, een overkoepelende visie op nazorg uitwerken;
- 11° advies verlenen op eigen initiatief of op verzoek van de Vlaamse Regering met betrekking tot specifieke nazorginitiatieven en -projecten;
- 12° de trefgroepen inzake adoptie ondersteunen;
- 13° aan binnenlandse en buitenlandse overheden informatie verstrekken over de regelgeving inzake adoptie alsook over andere relevante gegevens;
- 14° de samenwerking met de buitenlandse overheden bewerkstelligen zodat bij interlandelijke adopties het belang van het kind en zijn fundamentele rechten worden gewaarborgd en de rechtsregels van de gemeenschappen, federale en internationale overheden worden gerespecteerd;
- 15° erkende adoptiediensten begeleiden bij het tot stand brengen van een samenwerkingsverband in het buitenland, concrete bemiddelingsprocedures ontwikkelen en de concrete adoptiebemiddeling evalueren en verbeteren;
- 16° bemiddelen tussen de bevoegde buitenlandse overheden en de erkende Vlaamse diensten;
- 17° het consulteerbaar maken voor adoptieouders van de onderzochte kanalen voor zelfstandige adoptie en van de beoordelingsgronden van de toelaatbaarheid ervan;
- 18° proactief kanaalonderzoek op de door de adoptiediensten aangebrachte kanalen, onder meer op basis van adviezen van de Belgische ambassades en consulaten en dit binnen een kwaliteitskader met een duidelijke timing voor de beslissing over een kanaalonderzoek. De Vlaamse Regering bepaalt hiervoor de nadere regels;

- 19° de advisering van de erkenning van het Steunpunt Adoptie, de adoptiediensten en trefgroepen en de advisering voor het subsidiëren van het Steunpunt Adoptie en de adoptiediensten;
- 20° ter uitvoering van de opdrachten, vastgelegd in de punten 6° tot 13°, werkafspraken maken met de federale overheid en de andere gemeenschappen;
- 21° jaarlijks een activiteitenverslag uitbrengen voor 31 mei van het volgend jaar dat wordt bezorgd aan de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement;
- 22° ontwikkelen of ondersteunen van programma's in binnen- en buitenland die de doelstellingen ondersteunen van het Verdrag van Den Haag van 29 mei 1993 inzake de internationale samenwerking en de bescherming van kinderen en van het Internationaal Verdrag van 20 november 1989 inzake de Rechten van het Kind, door België geratificeerd en goedgekeurd met de wet van 25 november 1991;
- 23° structureel overleg organiseren tussen alle betrokken partners uit het adoptiewerkveld, namelijk het Steunpunt Adoptie, de adoptiediensten en de trefgroepen.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regelen met betrekking tot de werking van het Vlaams Centrum voor Adoptie.

§3. Onverminderd de behandeling van klachten over de eigen werking en dienstverlening zoals bepaald in het decreet van 1 juni 2001 houdende toekenning van een klachtrecht ten aanzien van bestuursinstellingen moet het Vlaams Centrum voor Adoptie alle klachten tegen partners, ook ouders, in de adoptieprocedure opnemen, behandelen en, eventueel, sanctioneren. De Vlaamse Regering bepaalt de verdere regels voor het opleggen van een eventuele sanctie.

§4. Het Vlaams Centrum voor Adoptie voert de taken, vermeld in §2, voor zover het om beleidsuitvoerende taken gaat, uit in samenhang met:

- 1° het door andere beleidsdomeinen en beleidsniveaus gevoerde beleid;
- 2° het door de Vlaamse Gemeenschap gevoerde beleid inzake welzijn en gezondheid;

Het Vlaams Centrum voor Adoptie ontwikkelt terreinexpertise met betrekking tot de taken, vermeld in §2.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie stelt de verworven kennis en expertise ter beschikking van de beleidsondersteuning als bedoeld in artikel 4, §1, van het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie zal haar dienstverlening permanent optimaliseren en vernieuwen op basis van actuele ontwikkelingen inzake kennis en expertise.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie registreert en verwerkt alle gegevens, met inbegrip van persoonsgegevens met betrekking tot zijn cliënteel, die noodzakelijk zijn om:

- 1° de taken, bedoeld in §2, uit te voeren;
- 2° de beleidsgerichte input te leveren.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels met betrekking tot de gegevensregistratie en verwerking, onverminderd de toepassing van de regelgeving tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer voor de verwerking van de persoonsgegevens.

§5. Het Vlaams Centrum voor Adoptie werkt voor de realisatie van zijn taken samen en sluit samenwerkingsakkoorden af met overheden, instanties, instellingen, diensten en verenigingen die op het vlak van de toegewezen taken actief zijn.

§6. De Vlaamse Regering kan binnen het kader van de taak van het Vlaams Centrum voor Adoptie, vermeld in §2, nadere regels bepalen met betrekking tot de normen en de

voorwaarden om initiatieven toe te staan en of te subsidiëren, met dien verstande dat de toelatings- en/of erkenningsbeslissing bij het Vlaams Centrum voor Adoptie berust.

§7. Het Vlaams Centrum voor Adoptie kan voor het realiseren van zijn doelstellingen, al of niet binnen het kader van de regels, vermeld in §6, alle mogelijke activiteiten van welke aard ook ontwikkelen, opzetten en realiseren.

§8. Bij het Vlaams Centrum voor Adoptie wordt een raadgevend comité opgericht, dat advies verstrekt op verzoek van het hoofd van het Vlaams Centrum voor Adoptie. Het raadgevend comité verstrekt tevens op eigen initiatief advies over alle aangelegenheden die van belang zijn voor de taken van het Vlaams Centrum voor Adoptie.

Het raadgevend comité is samengesteld uit een evenwichtige vertegenwoordiging van de volgende maatschappelijke geledingen van het beleidsveld:

- 1° de adoptieouders en de geadopteerden;
- 2° de voorzieningen die op de vermelde taakgebieden werkzaam zijn;
- 3° de werknemers van de voorzieningen.

Deze vertegenwoordigers worden benoemd op voordracht van de representatieve middenveldorganisaties van de genoemde geledingen.

In het raadgevend comité kunnen ook andere, door de Vlaamse Regering aan te wijzen personen zitting hebben, alsook onafhankelijke deskundigen op het werkterrein van het Vlaams Centrum voor Adoptie.

Het lidmaatschap van het raadgevend comité is onverenigbaar met de hoedanigheid van personeelslid van het Vlaams Centrum voor Adoptie.

De Vlaamse Regering stelt de nadere regels voor de samenstelling van het raadgevend comité vast, en kan voor de leden ervan een vergoeding bepalen. De leden worden door de Vlaamse Regering voor een periode van vier jaar benoemd.

Het raadgevend comité stelt een huishoudelijk reglement op en legt het ter goedkeuring voor aan de Vlaamse Regering. Het reglement stelt de praktische werking vast, de deontologie, de informatie- en rapporteringsopdracht van het comité, en de aard van de dossiers en rapporten die aan het raadgevend comité voorgelegd moeten worden.

Art. 21. §1. Binnen het Vlaams Centrum voor Adoptie wordt een Vlaamse adoptieambtenaar benoemd.

§2. De Vlaamse adoptieambtenaar heeft de volgende taken:

- 1° alle dossiers over adoptie bewaren;
- 2° inzage verlenen in de adoptiedossiers volgens de regels bepaald in dit decreet;
- 3° bijstand verlenen aan geadopteerden die op zoek zijn naar gegevens over hun adoptiedossier en eventueel ter zake zelf actie ondernemen.

§3. De Vlaamse adoptieambtenaar gaat na of een adoptiedossier dat werd voorgedragen door een erkende adoptiedienst of een zelfstandige adoptant volledig is en vraagt, in voorkomend geval, elke nadere informatie op.

§4. De Vlaamse Regering bepaalt op basis van het decreet tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen het takenpakket en het profiel, met mandaatfunctie, van de Vlaamse adoptieambtenaar.

Hoofdstuk 6. Nazorg

Art. 22. Het Steunpunt Adoptie neemt de taken inzake nazorg over van het Steunpunt Nazorg Adoptie.

De Vlaamse Regering stelt de nadere regels voor de werking ervan op.

Art. 23. §1. De Vlaamse Regering kan, na advies van het Vlaams Centrum voor Adoptie, een vereniging met als leden adoptanten of geadopteerden of een combinatie van deze personen, als trefgroep erkennen. Om als trefgroep te worden erkend, moet zij voldoen aan de volgende voorwaarden:

- 1° de vorm aannemen van een vereniging zonder winstoogmerk;
- 2° in haar beheersorgaan respectievelijk adoptanten of geadopteerden de meerderheid laten uitmaken;
- 3° als doelstelling hebben respectievelijk adoptanten of geadopteerden te ondersteunen en hun belangen te onderkennen en te behartigen.

Art. 24. §1. De Vlaamse Regering stelt de procedure vast voor de aanvraag en de verlenging van de erkenning van de trefgroepen. Tevens voorziet zij in een beroepsprocedure. De Vlaamse Regering kan bijkomende erkenningsvoorwaarden opleggen.

§2. De erkenning kan door de Vlaamse Regering worden ingetrokken of geschorst voor de termijn die zij bepaalt indien de bepalingen van dit decreet niet worden nageleefd. Bij de stopzetting van de activiteiten wordt de erkenning ambtshalve geschrapt. De Vlaamse Regering bepaalt de procedure inzake intrekking en schorsing van de erkenning.

Hoofdstuk 7. De zelfstandige adoptie

Art. 25. §1. Na het vonnis waaruit blijkt dat hij bekwaam en geschikt is om een interlandelijke adoptie aan te gaan, meldt de zelfstandige adoptant zich aan bij het Vlaams Centrum voor Adoptie. Hierbij doet hij, met het oog op de goedkeuring ervan, aangifte van het buitenlands kanaal dat bij de adoptie bemiddelt.

§2. De adoptant draagt de verantwoordelijkheid voor het goede verloop van de procedure. Binnen vier maanden na de adoptie bezorgt de adoptant een kopie van het adoptiedossier met de gegevens over de afkomst van het kind, namelijk de gegevens over de identiteit van de ouders, de gegevens over het medische verleden van het kind en zijn familie, aan de Vlaamse adoptieambtenaar.

§3. De kosten van de vertaling en de verzending van het dossier vallen ten laste van de adoptant.

§4. De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen inzake de zelfstandige adoptie, met inbegrip van het bepalen van de bijdrage in de kosten van het Vlaams Centrum voor Adoptie.

Hoofdstuk 8. Inzagerecht

Art. 26. §1. Vanaf de leeftijd van twaalf jaar heeft de geadopteerde recht op inzage van zijn adoptiedossier. De Vlaamse adoptieambtenaar kan inzage weigeren in stukken die de rechten of belangen van derden schaden. Elke weigering wordt gemotiveerd. Over het verzoek tot inzage van een geadopteerde die de leeftijd van twaalf jaar nog niet heeft bereikt, wordt door de Vlaamse adoptieambtenaar beslist, rekening houdend met de maturiteit van de verzoeker.

§2. Elke inzage moet schriftelijk aan de Vlaamse adoptieambtenaar worden gevraagd. Binnen drie maanden na ontvangst van de aanvraag verleent de Vlaamse adoptieambtenaar inzage van het dossier of geeft hij aan de verzoeker kennis van zijn gemotiveerde weigering. Een kind kan zijn adoptiedossier alleen inzien onder begeleiding.

§3. Elke geadopteerde kan de Vlaamse adoptieambtenaar verzoeken om verdere informatie over zichzelf op te vragen.

§4. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere voorwaarden voor de uitoefening van het inzagerecht.

Hoofdstuk 9. Het toezicht

Art. 27. §1. Het Vlaams Centrum voor Adoptie oefent het toezicht uit op de naleving van de bepalingen van dit decreet. Het Steunpunt Adoptie, de adoptiediensten en de trefgroepen verlenen hun medewerking aan de uitoefening van het toezicht.

§2. Het toezicht op de naleving van de erkenningsvoorwaarden, bepaald in hoofdstuk 2, 3 en 4, wordt op stukken of ter plaatse uitgeoefend. De inspectiedienst heeft ter plaatse toegang tot de individuele adoptiedossiers.

§3. De Vlaamse Regering kan boekhoudkundige regels vastleggen.

§4. De Vlaamse Regering kan de regels voor het toezicht en de bevoegdheid van het Vlaams Centrum voor Adoptie nader bepalen.

Hoofdstuk 10. Strafbepalingen

Art. 28. §1. Elke persoon die bij adoptie bemiddelt in de zin van dit decreet, zonder in het bezit te zijn van de vereiste erkenning, wordt gestraft met een gevangenisstraf van een tot vijf jaar en met een geldboete van 12,50 euro tot 620 euro.

§2. Elke persoon die enig ongeoorloofd materieel voordeel haalt uit de tussenkomst in een adoptie of die met kennis van zaken een persoon heeft geholpen of bijgestaan om de overtreding te plegen, wordt gestraft met een gevangenisstraf van een maand tot een jaar en met een geldboete van 2,5 euro tot 25 euro of met een van beide straffen.

§3. De adoptant die in het kader van een zelfstandige adoptie niet binnen vier maanden na de totstandkoming van de adoptie een kopie van de gegevens over de afkomst van het kind, namelijk gegevens over de identiteit van de ouders, gegevens over het medische verleden van het kind en zijn familie, aan de Vlaamse adoptieambtenaar bezorgt, wordt gestraft met een gevangenisstraf van een maand of met een geldboete van 2,5 euro tot 25 euro.

Hoofdstuk 11. Slotbepalingen

Art. 29. Het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen wordt opgeheven.

Art. 30. De Vlaamse Regering bepaalt de maatregelen die nodig zijn om de overgang van het in artikel 29 vermelde decreet naar dit decreet op een coherente manier te laten verlopen.

Art. 31. Dit decreet treedt in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum en uiterlijk op 1 januari 2013.

Els DE WACHTER

Tom DEHAENE

Lies JANS

John CROMBEZ

Vera JANS

Helga STEVENS

Tinne ROMBOUTS